

Estudiar?

No, gràcies

El drama educatiu a les Illes Balears comença a adquirir magnituds perilloses. Una bona part dels al·lots s'estimen més un sou immediat, encara que baix, que no haver de continuar estudiant. Com es pot fer un país, així? Aquesta és la pregunta que cada cop es fan més ciutadans.

El conseller d'Educació i Cultura, Damià Pons (PSM), un intel·lectual que no prodiga gaire les seves aparicions en mitjans de comunicació, ni tampoc les manifestacions públiques gratuïtes tan a l'ús entre la classe política, va fer una de les seves primeres intervencions públiques a finals de l'estiu de 1999: "Tenim un problema greu —digué—. Els nostres joves abandonen els estudis per anar a treballar en feines de baixa qualificació, i això no és bo per al futur de la societat balear."

En els anys següents, Pons s'ha referit a la mateixa qüestió en no poques ocasions. Sempre en els mateixos termes. Sempre alertant els pares i la societat en general del risc que comporta aquesta actitud. Potser no tothom compartia els temors del conseller. Però ara ja no són discutibles. De la comparació de les dades d'escolarització de totes les comunitats autònomes, fetes públiques la setmana passada per l'agència Efe, amb dades de l'*Anuari social d'Espanya 2001* de La Caixa, se'n pot extreure un dibuix realment esgarriatós.

Dades esfereïdores. Balears té només un 73,3% de la població entre 14 i 18 anys (secundària) escolaritzada. En el cas de la universitària (18-23 anys), el percentatge cau al 16%. Per comparació, Catalunya i País Valencià tenen, respectivament: 80,4% i 81,8% (secundària), i 35,7% i 36,3% (universitària). La comparació amb totes les altres comunitats autònomes resulta brutal: les Illes Balears ocupen la cua. Quant a l'educació universitària, l'índex balear és el més baix excepte... Ceuta i Melilla (i aquest últim per poc: 15,3% en el cas de la ciutat africana).

Ningú no dubta ja que les paraules del conseller Damià Pons han esdevingut, dissortadament, profètiques. Les aules d'ensenyament secundari i universitari es buiden. El creixement econòmic enorme que viuen les Balears des de fa més d'una dècada ha portat a aquest fenomen. Al·lots que tot just acaben l'educació obligatòria se'n van a fer feina. Massivament. No necessiten qualificació de cap tipus. No importa res. Mà d'obra barata. Sous baixos. Poca o nul·la conflictivitat. Aquest és el sistema.

Andreu Crespí, diputat socialista en el Parlament balear i delegat del Ministeri d'Educació i Ciència (MEC), a les Illes entre 1983 i 1995, analitza per a aquest setmanari el marc actual: "A diferència de la resta d'Europa, aquí no es busca una qualificació mínima per accedir a un lloc de feina. Setze anys? Doncs ja n'hi ha prou. Això no passa enlloc. Aquest és el drama: al·lots que només veuen un sou però no s'adonen, ni ells ni els pares, que quan tinguin 25, 30 o més anys continuaran essent mà d'obra amb poca o nul·la qualificació. Aquí no es busca l'*ocupabilitat*. És a dir, capacitar el jove en el mínim per poder reciclar-se en el futur per a diversos llocs de feina. Què estam fent? Doncs desgraciadament estam creant una legió d'aturats de llarga durada pel futur."

Es clar que aquesta mà d'obra barata, dòcil i jove (que creix gràcies als famosos contractes escombraria) és un gran negoci per a molts d'empresaris del sector servei de Balears. Però, no és això condemnar-se a un servei de baixa qualitat? Crespí no ho dubta: "Miri, la norma de molts establiments turístics i de restauració, quant al servei, és que sigui deplorable. És clar, amb aquesta mà d'obra el negoci és immediat. La qüestió, el drama, és que quan es necessiti —i algun dia es necessitarà—, una mà d'obra més qualificada... no en tindran i s'haurà d'importar."

Solucions? No n'hi veu l'exdelegat Provincial del MEC. "Tota aquesta tendència —explica— només es podria aturar i intentar capgirar amb una actuació decidida del Govern central. És a dir, invertir molts diners a fer efectiva la LOGSE i tot el sistema educatiu públic, per tal d'aconseguir majors aptituds, mi-

llorar la formació professional... es fa? No, òbviament: es fa el contrari. Es dota malament, financerament, les autonomies. I l'Educació no és l'excepció. És clar, així no es pot fer gaire. Miri, fa poc vaig ser a Menorca. M'explicaven que dos cicles formatius en mecànica i bijuteria no s'havien pogut fer... perquè no hi havia alumnes. Com és possible, això? Si hi hagués intenció d'ocupabilitzar pel futur els nostres joves, invertir doblers per fer atractiva aquesta formació, no permetre que un al·lot pel fet de tenir setze anys ja pugui se empleat sense cap més condició... aleshores podríem fer atractiva, o si més no necessària, la formació. Però si no la necessiten... per què haurien de formar-se si el mercat laboral els dóna feina immediata?"

I demà? Socialment, en vistes al futur, l'actual desertització educativa en els nivells secundari i universitari té possibles implicacions molt tenebroses. Entre d'altres, la més evident és que en un futur més o manco immediat els quadres dirigents en moltes activitats (econòmiques, polítiques, etc.) tendiran de forma creixent a no haver estat formats a Balears. L'elit (tot i que potser la paraula és un tant políticament incorrecta) del futur podria no ser, en bona part, autòctona.

Així ho veu, i ho denuncia, en conversa amb aquest setmanari, Biel Caldentey, de l'executiva del Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI): "Sí, potser no és correcte políticament dir-ho, però és una realitat. És obvi que si no hi ha prou estudiants universitaris, i com que a més quantitat sempre trobam més qualitat, inversament és inevitable que el futur pinti malament. El risc no és una pura qüestió teòrica. És real. Estam perdent, si més no, una generació de quadres formats aquí. Així de clar."

I això, què vol dir socialment pel país del futur? Caldentey respon amb crua sinceritat: "Sense prou quadres formats al país, doncs vendran de fora. De fora de Balears i de fora dels Països Catalans. Així de simple. Tendrem molts quadres sense el més mínim sentit de país. Sense conèixer què és aquest país. Aleshores... com podem aspirar a tenir un futur en clau de país?"

CARMEN PUERTOLAS

El fort creixement econòmic de les Illes provoca que molts joves es dediquin a fer feines que no necessiten qualificació. Són mà d'obra barata.

**Caldentey:
"Estam perdent
una generació de
quadres dirigents
formats aquí"**

El sindicalista constata, com en tants d'altres àmbits de la realitat balear, que la societat "s'ha llançat en cos i ànima a un funcionament a partir de criteris estrictament economicistes". "Gairebé a ningú no l'interessa res més -afegeix-. I cal ser conscients que amb criteris exclusivament economicistes, com passa a Balears, mai no es construeix un país."

Miquel Payeras